

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Scotistarum fundamenta solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

decem & octo relationes reales ; & adjunctis A quatuor relationibus originis, resultant viginti duae relationes reales in Divinis. Imò ulterius parca numerum attributorum, quae in sententia Scoti ex natura rei differunt inter se, & ab essentialibus relationes reales similitudinis deberet multiplicari. Quae omnia (ut inquit Vazquez) frivola sunt, & à communi Theologorum sensu penitus aliena.

§. III.

Scotistarum fundamenta solvuntur.

Argunt in primis Scotii Discipuli contra A praecedentem conclusionem. Si aequalitas personarum relatio realis non esset, maxime quia fundamentum illius, nempe magnitudo essentialis, non distinguitur realiter in personis divinis, sed haec ratio nulla est. Ergo aequalitas personarum est relatio realis. Major est praecipuum fundamentum nostrae sententiae. Minorem vero multipliciter ostendit. Primum, quia paternitas & filiatione in creaturis sunt relationes reales. Sed fundamentum paternitatis non distinguitur realiter à fundamento filiationis : Ergo relationes sunt reales non est necessaria distinctio realis fundamentorum. Probatur Minor: Fundamentum paternitatis est generatio activa, & fundamentum filiationis passiva generatio. Sed actio & passio realiter non distinguitur. Ergo fundamentum paternitatis creaturae non distinguitur realiter à fundamento filiationis. Simile argumentum fieri potest de paternitate, filiatione divina. Fundamentum enim paternitatis divinae est ipsum intelligere, filiationis vero ipsum intelligi : Sed actualis intellectio in Deo non distinguitur realiter à passivo intelligi. Ergo fundamenta paternitatis & filiationis divinae non sunt realiter distincta.

Secundo probatur Minor principalis. Relatio A aequalitatis fundatur in unitate quantitatis: Sed quando quantitas, vel magnitudo est una numero in diversis subjectis, est major unitas: Ergo est perfectius relationis aequalitatis fundamentum. Et per consequens, si quando quantitates aut magnitudines sunt diversae in subjectis, realiter in illis relatio realis aequalitatis, à fortiori illa exurgit, quando unica tantum quantitas, aut magnitudo in illis reperitur.

Tertio, cum fundamenta relationum aequalitatis realiter multiplicentur, non fundant quantitates distinctas sunt, sed quatenus unum; alias non fundarent relationem aequalitatis, sed diversitatis: Ergo quando non multiplicentur realiter, fundant relationem realem. Patet Consequentia: nam positae causa etiam confurgit effectus: Ergo si causa realitatis relationis est unitas magnitudinis, & unitas distinctio ab alia materialiter se habet: positae unitate magnitudinis, & secundae distinctio, realis confurgit relatio.

Denique Minor principalis suadet. Si eadem numero quantitas constituitur in diversis subjectis, illa se respicient relatione reali aequalitatis; & tamen fundamentum in tali casu erit unum numero in illis: Ergo unitas essentialis in tribus personis divinis non obstat, quominus relatione reali aequalitatis invicem referantur.

Respondet concessa Majori, negando Minorem, Ad cuius primam probationem tripliciter responderi potest. In primis dici potest, fundamentum paternitatis & filiationis non esse generationem activam & passivam, sed potentiam

generativam, & generabilitatem passivam, quae in creaturis realiter distinguuntur; generatione autem activam & passivam esse solum conditiones requisitas, non ad esse praedictarum relationum, sed tantum ad fieri. Quae doctrina suaderi potest: Tum quia fundamenta, cum sint causa efficientes relationum, & illarum subiecta ut quo, petunt durare quamdiu relationes durant: generatio autem activa & passiva transeunt, & permanent relationes: Tum etiam quia fundamentum debet esse in eodem subiecto, in quo est relatio fundata, cum sit ratio recipiendi illa: generatio autem activa (juxta probabilioris sententiam) non in Patre, sed in Filio recipitur, ac proinde fundamentum paternitatis non est.

B Secundo responderi potest, admissis praedictis relationes supra actionem & passionem fundari, negando Minorem: quod nempe realiter non distinguantur; licet enim non distinguantur realiter entitativè, distinguuntur tamen realiter formaliter, vel ut alij volunt, distinctione modalis; quod sufficit ut possint relationes realiter distinctas fundare. Nam et si distinctio fundamentorum ad realitatem relationis necessaria sit, non tamen tanta debet esse in fundamentis distinctio, quanta in ipsis relationibus: ut constet in generatione activa & passiva, quae in divinis realiter distinctae non sunt, pro eo quod dicunt in recto, sed tantum secundum id, quod importat in obliquo; & tamen paternitas & filiatione realiter distinguuntur pro recto.

C Tertio dici potest, quod licet ad relationem realem non sit necessaria realis fundamentorum distinctio ex conceptu relationis realis ut sic; bene tamen ex conceptu relationis primi generis, quae in unitate fundatur; nam ut supra ostendimus, in hoc genere relationis subiecta primò relata sunt fundamenta, secus in alijs generibus; & ideo realis fundamentorum distinctio necessaria est ad realitatem relationis primi generis, esto ad aliarum relationum genera non requiratur. Ex quo patet solutio alterius argumenti, quod ibidem subjungitur, seu disparitas ad aliud exemplum de paternitate & filiatione divina, quod ibidem adducitur: paternitas enim & filiatione divina non sunt relationes primi, sed secundi generis.

Ad do intellectioem divinam non absolute sumptam, sed ut connotantem paternitatem sub munere originis, fundare paternitatem sub munere referentis; & passivum intelligi non absolute, sed prout connotans filiationem sub munere originis passivae, fundare illam sub conceptu referentis; prout sic autem realiter distingui, si non pro eo, quod dicunt in recto, saltem pro eo, quod de connotato importat.

E Ad secundam probationem Minoris principalis, distinguo Majorem: Relatio aequalitatis fundatur in unitate quantitatis, singularis, nego Majorem: in unitate plurium quantitatum, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: quando quantitas, vel magnitudo est una in diversis subjectis, est major unitas; unitus singularis quantitatis, concedo Minorem: duarum quantitatum, nego Minorem & Consequentiam. Aequalitas enim, ut supra dicebamus, non est per se primò inter subiecta quanta, sed inter quantitates: unde petit fundari supra unitatem quantitatum, ac proinde requirit unitatem cum distinctioe ipsarum quantitatum.

Ad tertiam probationem distinguo Antecedens,

dens : Non fundant quatenus distincta sunt, ly *quatenus* dicente rationem formalem fundandi, concedo Antecedens: dicente conditionem necessariam, nego Antecedens, & Consequentiam. Ad cuius probationem, distinguo Antecedens : posita causa etiam confurgit effectus, si adsint omnes conditiones ad illius productionem necessariae, concedo Antecedens: si desit aliqua conditio necessaria, nego Antecedens, & Consequentiam. Itaque licet distinctio quantitatis non sit ratio formalis fundandi relatione aequalitatis, & propterea non sit relatio diversitatis, qua distinctionem tanquam rationem formalem fundantem requirit; est tamen conditio ad illam fundandam necessaria: unde quando unitas tanta est, ut realem quantitatum distinctionem excludat, non potest realis relatio aequalitatis exurgere; & ideo, si unica & eadem numero quantitas esset in duobus subiectis, relatione reali aequalitatis non se respicerent; sicut nec duo parietes albi relatione reali similitudinis referrentur, si in utroque eadem numero esset albedo, ut docent nostri Thomista in Philosophia : per quod patet solutio ad ultimam probationem.

27. Obijciunt secundò: Si relatio aequalitatis, aut similitudinis non esset realis, nec realiter distincta in personis divinis, maxime quia repugnat dari in Deo prädicata realia solo numero distincta; Sed hæc ratio nulla est: Ergo &c. Major patet ex supra dictis, Minor verò probatur. Quamvis prädicatis Dei absolutis repugnet numero multiplicari, nõ tamen prädicatis relativis: Sed aequalitas personarum est formalitas relativa: Ergo non repugnat illi numero multiplicari. Major probatur: Etsi enim prädicatis Dei absolutis repugnet multiplicatio specifica, non tamen prädicatis relativis; nam paternitas & filiatio in Divinis specie differunt: Ergo idem dicendum est de multiplicatione numerica.

28. Respondeo concessã Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem, nego Antecedens: nam quæ distinguuntur specie, conveniunt in genere: nulla autem formalitas Deo intrinseca sub genere continetur: aliàs esset composita ex genere & differentia, quod actui puro repugnat, Unde paternitas & filiatio in Deo non differunt distinctione specifica, sed in essentia sunt idem; prout verò ab essentia distinctæ, & in linea relativa, se totis differunt, & primo diversæ sunt sicut rerum differentia.

27. Dices, non minus conveniunt paternitas, & filiatio divina, in ratione relationis, quam paternitas & filiatio creata: Sed quia istæ conveniunt in genere relationis, non sunt se totis diversæ, sed specificè distinctæ: Ergo paternitas & filiatio divina non distinguuntur se totis, sed distinctione specifica.

Sed nego Majorem: Nam paternitas & filiatio in creatis univoce in ratione relationis conveniunt; in Divinis verò solum analogicè, analogia proportionalitatis: quia nihil potest ut genus, vel ut prädicatum univocum de Deo & creaturis dici, nec de ipsis divinis prädicatis comparatis inter se. Prima univocatio repugnat ratione dependentiæ creaturarum à Deo: secunda ob divinitatem prädicatorum transcendentiæ; omne enim, quod enunciat de Deo, vel de ejus formalitatibus, transcendit ipsas, nec ab eis potest perfecte præscindi; & ideo tã ratio personæ, ut de tribus personis divinis e-

nunciatur, quam ratio relationis, dicitur analogicè analogiã proportionalitatis, ut in quinta disputationis ostensum est.

§. IV.

Alia Scotistarum argumenta dicuntur.

PRæter argumenta propofita, quibus Scotista Thomistarum fundamenta conantur intrinsece, alia proponunt ad probandum relationes aequalitatis, & similitudinis in personis divinis reales esse, & non rationis.

In primis sic arguunt: Quod Verbo convenit ex vi processionis, & adoratur ab Ecclesia, reale est: & non rationis: Sed Verbo convenit ex vi processionis esse æquale Patri, & personarum divinarum aequalitas adoratione latræ ab Ecclesia adoratur, ut patet ex illis verbis, qua in præfatione Missæ festi S. Trinitatis cantatur: *Ut in essentia unitas, & in personis proprietates, ac majestate adoretur aequalitas*: Ergo illa non est relatio rationis, sed realis. Addunt quod Arius, & ejus sequaces damnati sunt ab Ecclesia, quia negaverunt personarum aequalitatem: Sed ridiculum est dicere, illos ab Ecclesia fuisse damnatos, quod relationem aliquam rationis, & ante intellectus creati fictionem non existentem, in personis divinis agnoscere requirerent: Ergo relatio illa realis est, & ante omnem mentis fictionem in Deo existens.

Respondeo æquale duobus modis sumi, fundamentaliter scilicet & formaliter: primo modo unitatem quantitatis cum negatione excessus importat: secundo dicit relationem realem, si adsint omnes conditiones ad illius realitatem necessariae; rationis verò, si aliqua desit. In priori acceptione, divinarum personarum aequalitas ab Ecclesia adoratione latræ adoratur, & Verbo convenit ex vi processionis, ex vi cuius accipit Patris naturam, & hoc Arius negabat, Filium creaturam esse asserentes, & consequenter diversæ naturæ à Patre, illique inferioris propter quod ab Ecclesia merito damnati sunt.

In secunda verò acceptione (nempe relativa & formalis) aequalitas nec convenit ex vi processionis Verbo, nec adoratur adoratione latræ, nec de aequalitate sic sumpta cum Arius olim controversia fuit.

Arguunt secundò: Si divinarum personarum aequalitas non esset relatio realis, sed tantum rationis, non conveniret personis divinis ab æterno, sed tantum in tempore; cum ens rationis non existat, nisi dependenter ab operatione & fictione intellectus creati, qui ab æterno nõ est: Consequens est falsum & absurdum: Ergo & Antecedens.

Huic argumento respondent aliqui, negando sequelam Majoris: nam ens rationis (inquunt) potest dupliciter existere, primò existentia sui fundamenti, secundo existentia propria: prout modo existit ante intellectus apprehensionem secundo autem non nisi dependenter ab illa. Ut autem personæ divinæ ab æterno sint, & dicantur æquales, sufficit quod relatio aequalitatis primo illo modo existendi ab æterno existat.

Sed hæc solutio & doctrina displicet: Tum quia existentia realis non potest reddere, nisi realiter existens: ens rationis autem non potest existere realiter, subindeque repugnat illud existere per existentiam reale fundamenti. Tum etiam quia ens rationis est illud, quod habet solum esse objective in intellectu. At si existere per existenti-